

EPAM EKONOMİ VE POLİTİKA
Araştırmaları Merkezi
İSTİNYE ÜNİVERSİTESİ

Haftalık Dış Politika ve Ekonomi Bülteni

78. Bülten

İSÜ | İSTİNYE
ÜNİVERSİTESİ
İSTANBUL

istinye.edu.tr | 0850 283 60 00

[f /istinyeuniv.edu](https://www.facebook.com/istinyeuniv.edu) [t /istinyeunivedu](https://www.instagram.com/istinyeuniv.edu) [i /istinyeunivedu](https://www.youtube.com/istinyeunivedu)

CAATSA Yaptırımları ve Anlattıkları

Doç. Dr. Fahri Erenel-EPAM Müdürü

Yaklaşık 2 yıldır gündem de olan CAATSA (ABD'nin Hasımlarıyla Yaptırımlar Yoluyla Mücadele Etme Yasası) yaptırımlarından bir kısmının yürürlüğe girmesi ile bu defa Ülkemize etkilerinin ne olacağı tartışılmaya başlanmıştır.

Rusya'ya karşı uygulanmak üzere, özellikle Trump'ın Rusya ile gizli birtakım gündemi olduğundan endişe eden ABD Kongresinin girişimi ile yasalaşan ve Trump'ın bütün isteksizliğine karşı 02 Ağustos 2017 tarihinde onaylamak zorunda kaldığı CAATSA "Rusya Federasyonu'nun savunma ya da istihbarat sektörleriyle ya da bunlar adına çalışan kurum ve kişilerle önemli düzeyde alışverişte bulunan kişi ve kurumlara yaptırım uygulanmasını" amaçlamaktadır. Bugüne kadar ABD'nin Ulusal Güvenlik Strateji'sinde tehdit olarak yer verilen Rusya, İran ve Kuzey Kore'ye uygulanan yaptırımlar ilk kez müttefik bir ülkeye uygulanmış ve Türkiye, yasanın adında da yer aldığı üzere hasım olarak ilan edilmiş oluyor.

Stratejik ortak, müttefik derken birden hasım olan Türkiye -ABD ilişkileri her zaman inişli çıkışlı olmuştur. Stalin'in Türkiye'den Kars ve Ardahan ile Boğazların kontrolü için üs istemeleri ve bu sürecin 2 nci Dünya Savaşına girmemekle birlikte, savaşın hemen bütün olumsuz yansımalarını derinden hissedenden Türkiye'yi olumsuz etkilemiştir. 1945 yılında iletilen bu talep, SSCB 'nin 1953 yılında "bu tür bir talebin olmadığı şeklinde verdikleri notaya" kadar olan süreçte Türkiye'nin dış politikasını ciddi bir şekilde etkilemiştir.

Savaş sonrası süreçte Türkiye, İngiltere'nin yerini devralan ABD ile bir yakınlaşma sürecine girmiştir. Savaş sürecinde ve sonrasında SSCB ile gerilen ilişkiler bu yakınlaşmayı sağlayan en önemli hususlardan bir tanesini oluşturmuştur. ABD'nin Marshall Yardımları" olarak bilinen yardım süreci ülkenin savaş sonrası süreçte yeniden büyümesi ve ekonomik sorunların çözülebilmesi için en gerçekçi yol olarak görülmüştür.

Ve Türkiye, SSCB'nin bu tür baskılarına maruz kalmamak için ve siyasi konjüktürün'de etkisi ile 12 Temmuz 1947 tarihinde "ABD Hükümeti ile Türkiye arasında "Türkiye'ye Yapılacak Yardım hakkında Anlaşma " ile Türkiye-ABD ilişkileri bir esasa bağlanmıştır. Bu anlaşmanın Truman'ın Türkiye konusunda ileri sürdüğü çekincelerin aşılmasını müteakip gerçekleşmesini ayrı bir yere koymak gerekmektedir. Bu anlaşmanın TBMM'de görüşülmesi sırasında hiçbir milletvekili muhalif bir çaba içinde bulunmamış ve Meclis'te o an için hazır bulunan 399 Milletvekili'nin oybirliği ile anlaşma onaylanmıştır. Bu onay, Türkiye'de Milli Savunma Sanayi konusunda ve özellikle uçak yapımı konusundaki bütün girişimlerin sona ermesine yol açmıştır. Üstelik bu süreç Hükümetin bilinçli yaklaşımı ile gerçekleştirilmiştir. 12 Temmuz 1947'nin diğer bir özelliği ise İsmet İnönü'nün Demokrasi Projesini açıkladığı gün olmasıdır. Bu projenin anlaşma ile bağlantısı her zaman için bir soru işareti oluşturmuştur.

Ardından NATO'ya katılım ve ABD ile yapılan ikili anlaşmalar ile verilen üs ve ayrıcalıklar ABD'ye bağımlılığının giderek arttığı bir süreci başlatmıştır. Türkiye, artık geri döndürülemez bir şekilde ABD kontrolü altına girmiştir. Zaman zaman ABD politikalarına karşı kararlar uygulamaya sokulmuş olsa bile genel olarak bu bağımlılık Irak Harekatı için Türkiye'nin topaklarını kullanma talebinin Meclis'te red edilmesi ile başka bir istikamete evrilmiştir. Bugün yaşananlar ABD'ye ülkemiz topraklarının Irak'a karşı kullanılması konusunda verilen sözlerin yerine getirilememiş

olmasının yarattığı puslu havada aramak gerekmektedir. Konuya askeri hareketin planlanması ve yığınaklanma açısından baktığınızda ABD'nin tepkisi bir yerde normal karşılanabilir. Yığınaklanma da yapılan hatanın, askeri sahada taktik başarılarla giderilmesi zor ve kayıplara neden olur. Askeri tarih bunun örnekleri ile doludur. ABD, Irak'ta bu süreci yaşamış ve verdiği kayıplardan Türkiye'yi üstü kapalı da olsa sorumlu tutmuştur. Yaşananlar, ikili ilişkileri ciddi bir şekilde sarsmış, politika farklılıkları fay hatlarını daha da derinleştirmiştir. Öncü sarsıntılar sık sık olmuştur. Bugün ilk bölümü uygulamaya konulan yaptırımlar asıl beklenen büyük deprem konusunda bir uyarı niteliğindedir. Bu deprem Türkiye, S-400 sistemini depoya kaldırsa, ABD'lilerin önünde parçalara ayırarak toprağa gömse bile mutlaka gelecektir. Bunun için 2018 yılında yayımlanan "Ne Dost ne Düşman: Türkiye-ABD ilişkilerinin Geleceği " başlıklı rapora tekrar bakmak yeterli olacaktır. Rockefeller'in kurduğu "Dış İlişkiler Konseyi" tarafından hazırlanan rapor; Türkiye ile ilişkilerin ne dost ve ne de düşman olarak görülecek bir politika kapsamında yürütülmesi gerektiği, ortak değer ve ilkelerin paylaşılmadığı, çıkar çatışmasının yaşandığı, Türkiye'nin ABD'ye karşı bir muhalif olarak hareket ettiği konularına yer vererek yol haritasını ortaya koymuştur.

Türkiye, bağımsız, kendi milli menfaat ve çıkarları doğrultusunda aldığı ve uyguladığı kararların ABD politikaları ile zıtlaşması, uyarılardan Türkiye'nin geri adım atmaması bu raporun adım adım uygulama alanına sokulmasına vesile olmuş ve olmaya devam etmektedir. ABD Savunma Bakanı'nın "Biz Rusya'yı cezalandırıyoruz" şeklinde açıklaması ne kadar anlamsız ve ülkemiz kamuoyu'nun zihnini bulandırmak amaçlı ise yaptırımların Türkiye'ye "Trump dönemi sona erdi, sonrasına hazırlan" mesajı verdiği açıktır. Temsilciler Meclisi ve Senato, Trump'ın imzalamak zorunda kaldığı bu yaptırımlar ile Biden'ın işi de kolaylaşmış olmaktadır. Biden, görevi aldığı anda, elinde devamı gelebilecek bir yaptırım silahını koz olarak kullanacak olmasından ve Türkiye'ye özellikle Rusya ile işbirliğine son vermesi konusunda diz çöktürmeyi hedefleyeceğinden kuşku duyulmamalıdır.

Türkiye, "ne dost ne düşman" ifadesi ile bir yere oturtulması, ne olduğu ve nasıl davranacağı belli olmayan ikinci sınıf bir ülke değildir ve hiçbir zaman da olmamıştır. Türkiye kendisine sırtını dönmeyen, her koşulda yanında olanlarla yoluna devam edecektir. Bu Rusya'da olabilir, Çin'de. Eğer Türkiye, menfaatlerin gerektirdiği şekilde değil de büyük güçlerin istediği şekilde hareket etseydi, bugün Ukrayna ile olan ilişkilerini Rusya'ya rağmen geliştirme yoluna gitmezdi. Üstelik Ukrayna ile ilişkilerin geliştirilmesinin hem ABD hem de AB'nin yararına olduğunun bilinmesine rağmen.

ABD'nin bu tür davranışları ülke kamuoylarında ABD karşıtlığının artmasına neden olmaktadır. Son yıllarda giderek artan ölçüde olumsuz seyir izleyen Türkiye-ABD ilişkileri Türkiye Kamuoyunu'da etkilemeye devam etmektedir. Şubat 2020 tarihinde Andy-Ar tarafından yapılan bir araştırma, ABD'nin %86 gibi ezici bir çoğunlukla düşman olarak görüldüğünü göstermektedir. Onlar bizi yaptırımlarla engellemeye çalışıyorlar, biz ise milletimizin vicdanı ile...

Önce Nahçıvan Koridoru Açılmalıdır. Prof. Dr. Anıl Çeçen

Geçen sene yaz aylarına doğru olaylar birbiri ardı sıra gündeme gelince, Türkiye önümüzdeki gündemin, Orta Doğu'dan Kafkasya'ya doğru değiştiğini görmeye başladı. Küreselleşme sürecinin başlamasıyla beraber Orta Doğu'ya gelen ABD, bu bölgede İsrail'in çıkarları için savaşmak zorunda kaldığı için, dünya gündeminde Orta Doğu sürekli olarak birinci sırayı alıyordu. Ne var ki, aradan geçen otuz yıllık bir zaman diliminden sonra, yeni ABD yönetimi, başını Orta Doğu çöllerine gömmekten vazgeçerek, dünyaya daha geniş açıdan yeniden bakmaya başlamıştır. Dünyanın merkezi bölgesini ele geçirmek üzere savaş süreci tırmandırılırken, süper güç olarak ABD'nin bütün kıtalar üzerindeki hegemonyasının giderek azaldığı ve yeni dönemde artık dünyanın ABD'ye karşı gündeme gelen farklı kutup başları ve bölgesel oluşumların, yenedünya düzeninin belirlenmesinde eskisine oranla daha fazla etkili olacakları görülmektedir. Tam bu aşamada artık dünyanın gerginlik noktasının kuzeye doğru çıktığı ve böyle bir aşamada, Kafkasya üzerinde odaklandığı anlaşılmaktadır. Ermeni kapısının açılmak istenmesiyle beraber gündeme gelen Azeri-Ermeni gerginliği bu durumun çok açık bir göstergesi olarak dünya gündemine girmiştir.

Bir bölge ülkesi olarak Türkiye, Kafkasya'nın uzantısı biçiminde bir konuma sahip bulunmaktadır. Türkiye'nin doğusu, Kafkasya'nın batısıdır. Osmanlı İmparatorluğunun çöküşünden sonra, Anadolu'da ilk hükümet girişimi Kars'ta Güney Batı Kafkasya yönetimi olarak gündeme gelmiştir. Eğer Anadolu halkı toparlanarak bir ulusal kurtuluş savaşı vermeseydi, son Osmanlı Meclisinde ilan edilen milli sınırlar çerçevesinde bir ulusal devlet kurmasaydı, Ankara hükümeti bütün Anadolu'yu kontrolü altına alamayacaktı ve bu nedenle de, belki Kars merkezli bir Güney Batı Kafkasya devleti günümüzde doğu Anadolu topraklarını da içine alarak devam ediyor olacaktı. Ne var ki, imparatorluktan ulus devlete geçerken ortaya çıkmış olan bu ara hükümet denemesi bile, Türkiye'nin Kafkasya bölgesi ile nasıl bir ortak konuma sahip olduğunu açıkça gözler önüne sermektedir. Bugün Güney Kafkasya'da yer alan üç küçük devletin genişleme ve yayılma alanları, Türkiye Cumhuriyeti devletinin milli sınırları içerisinde yer alan Doğu Anadolu bölgesinde bulunmaktadır. Bu durumu iyi bilen Atatürk önceliği doğu cephesine vererek, Gürcistan ve Ermenistan ile ilk önce çatışma sonra da barış yolunu gerçekleştirerek, Türkiye'nin doğu sınırlarının çizilmesini gerçekleştirmiştir. İki küçük devlet ile yapılan sınır anlaşmaları daha sonraki aşamada bunların patronu konumundaki Sovyetler Birliğine de kabul ettirilerek, kurtuluş savaşının ağırlığı güney ve batı cephelerine kaydırılmıştır.

Doğu sınırları çizilirken, Sovyetler Birliğinin baskısı ile Ermeni sınırı İran sınırına kadar uzatılmış ve Türkiye ile Azerbaycan arasına bir Ermeni bıçağı yerleştirilmiştir. Böylece, iki kardeş ülke olan Türkiye ile Azerbaycan'ın sınır komşusu olması önlenmiştir. Yıllardır iki toplum arasında dile getirilen birleşerek tek devlet olma idealinin önüne, Ermeni bıçağı çıkarılmış ve bu yoldan Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan devletinin gelecekte birleşerek, tek devlete dönüşmelerine gidecek olan yol kapatılmak istenmiştir. Kafkasya haritasına bakıldığı zaman, bölge nüfusu'nun büyük çoğunluğunu oluşturan Türk asıllı toplulukların birbirlerinden ayrı tutulmak üzere her yolun denendiği anlaşılmaktadır. Türk topluluklarının bir kısmı İran'da, bir kısmı Azerbaycan'da, bir kısmı Türkiye'de bırakılırken, Kuzey Kafkasya'da yaşayan çok miktarda Türk ve Müslüman nüfus da Rusya'nın hegemonyasına terk edilmiştir. Bir

imparatorluğun çöküşü üzerine, sahipsiz ve dağınık bir durumda kalan Türk topluluklarının yeni dönemde bir araya gelerek ortak bir devlet çatısı altında yaşam düzenine sahip olmaları ideali gerçekleştirilememiştir. Bu nedenle, Kafkasya haritası karışık bir durumda bırakılmış ve küçük Ermeni devleti bölgeye Türkleri dağıtmak üzere, Ruslar ve batı ülkelerinin işbirliği ile yerleştirilmiştir. Ermeniler bu coğrafyanın eski topluluklarından birisi olmalarına rağmen, yirminci yüzyılın başlarında Kafkasya haritası çizilirken orta bölgede bırakılarak, Türk dünyasının entegrasyonu önlenmiştir. Küçük Ermenistan devleti ve bunun İran'a kadar uzanan bıçak görünümündeki sonradan uzatmalı sınırları dikkate alınırca esas amacın, bölgedeki Türk varlığının bütünleşmesini önlemek olduğu açıkça görülmektedir. Ermeni bıçağı yüzünden Türkiye ve Azerbaycan birleşmemiş ama ortaya başka bir garip durum daha çıkmıştır. O da Nahçıvan bölgesinin dağlar arasında dünyadan kopuk bir konumda kendi kaderine terkedilmesidir.

Azerbaycan'ın ve dolayısıyla Türk dünyasının bir parçası olan küçük Nahçıvan bölgesinin ne Azerbaycan'ın, ne de Türkiye'nin sınırları içinde olmasına izin verilmemiş, iki Türk ülkesi arasında yer alan bu küçük Türk toprağının sahipsizliğe terkedilmesi gibi garip bir durum ortaya çıkarılmıştır. Bugün Azerbaycan'a bağlı bir özerk bölge konumunda bulunan Nahçıvan bölgesi, Ermeni bıçağının İran sınırına kadar uzatılması nedeniyle, Türkiye ve Azerbaycan arasına sıkışmış ama Ermenistan sınırı yüzünden de bir türlü istediği ilişkileri kuramamıştır. Ermeni bıçağı Nahçıvan bölgesinin dünyaya açılan koridorunu kapatmıştır. Ermeni bıçağı aracılığı ile bölge Türklerinin bütünleşmesi önlenmiş gibi, Nahçıvan bölgesi de dağlar arasında kimsesizliğe terk edilmiştir. Sovyetler Birliği döneminde bölgedeki demir perde uygulaması nedeniyle kamuoyundan gizlenen bu haksızlık, yeni dönemde gün ışığına çıkmış ve Kafkasya bölgesindeki asıl problemin Nahçıvan koridorunun kapatılmasından kaynaklandığı anlaşılmıştır. Eğer Ermeni bıçağı İran sınırına kadar Kapan bölgesine kadar uzatılmasa, Nahçıvan ile Azerbaycan birleşmiş olacak ve böylece Nahçıvan üzerinden Türkiye ile Azerbaycan sınır komşusu olabileceklerdi. Ermenistan İran ile sınır komşusu yapılırken, Türkiye ile Azerbaycan'ın sınır komşusu olmaları önlenmiş ve böylece, Kafkasya'da güçlü bir Türk dayanışmasının önüne geçilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş aşamasında Sovyetler Birliği üzerinden dayatılan bu çözüm, aslında gerçek bir barış getirememiş ve geleceğe dönük olarak ciddi bir çözümsüzlük sürecinin başlamasına neden olmuştur. Birbirinden koparılan iki Türk ülkesinden Azerbaycan demir perde içinde Sovyet hegemonyasına terk edilirken, Türkiye'de soğuk savaş döneminin gerginliği içinde ABD hegemonyasının bölgedeki üssü ya da sınır karakolu konumuna sürükleniyordu.

Bugün gelinen noktada, Ermenistan sınır kapısının açılması yüzünden, Türkiye ve Azerbaycan'ın karşı karşıya gelmelerinin ana nedeni bölgede kendi hegemonyasını kurmak isteyen Rus ve Amerikan emperyalizmlerinin karşıt politikalarıdır. Rusya bölgede Ermenistan üzerinden ağırlığını sürdürürken Azerbaycan'ı Ermeni bıçağı ile Türkiye'den ayrı tutmuş, Amerika ise NATO üzerinden Türkiye'yi kullanarak bölgede Rusya'ya karşı bir ağırlık dengesi kurmak istemiştir. Yüz yıl önce çizilen sınırların değişen güç dengeleri nedeniyle bugün yeni bir düzene doğru gidildiği aşamada, yeniden çizilmek istenmesi yüzünden Kafkasya'da suların ısınmağa başladığı göze çarpmaktadır. Batı dünyasının kendi içinde yaşadığı çekişme ve kavgalar nedeniyle gündeme gelmiş olan Soğuk Savaş dönemi geride kalınca, Sovyetler Birliği dağılmış ve böylece Orta Asya ve Baltık ülkeleri ile beraber Güney Kafkasya ülkeleri de bağımsızlıklarına kavuşmuşlardır. Otuz yıl önce başlayan yeni dönemde, Azerbaycan

Ermenistan çekişmeleri zaman zaman sıcak çatışmalara dönüşmüş, Ermenistan Azerbaycan'ın topraklarının beşte birini oluşturan Dağlık Karabağ bölgesini işgal ederken, ortaya bir de binlerce Azeri'nin öldürüldüğü Hocalı katliamı çıkmıştır. Yüz yıldır Türklerin aleyhine soykırım suçlaması ile dünya kamuoyunu karıştıran Ermenilerin, ellerine fırsat geçtiğinde Hocalı'da soykırım uygulayarak masum Azerileri yok ettikleri görülmüştür. Kendileri Hocalı'da Azeri Türklerine karşı soykırım suçu işleyen Ermenilerin, hala Türkleri soykırım ile suçlamağa kalkışmaları, gerçekten ciddi bir çelişki olarak ortada durmakta ve her nedense Türk dış politikası bu çelişkiyi dile getirmekten uzak durmaktadır .Türk diplomasisi sürekli olarak savunma konumunda pasif kaldığı sürece, kendileri Türk soykırımını uygulamaktan çekinmeyen Ermenilerin , Türklere karşı soykırım suçlamasını bir silah olarak kullanmağa devam edecekleri anlaşılmaktadır .Yaşanan gelişmeler doğrultusunda , artık bu gibi çelişkili durumlara bir son vermenin zamanı gelmiştir.

Yeni dönemde, Rusya'nın Kafkasya'nın güneyine inerek ve Güney Osetya ile Abhazya'yı Gürcistan hegemonyasından kurtararak kendi denetimi altına almasıyla beraber, ABD ve batı ittifakı Rusya'nın Gürcistan'ı bütünüyle işgal etmesinden çekinmektedir. Ermenistan'ı kendi baskısı altında tutmakta olan Rusya'nın yeniden Gürcistan'ı işgale yönelmesiyle, Kafkasya'da bir Rus demir perdesinin yeniden kurulacağı görülmektedir. Bunu önleyebilmek üzere atağa kalkın ABD, Türkiye'yi kullanarak Ermenistan sınır kapısını açtırıp ve böylece Rusya Gürcistan'ı işgal etmeden, Ermenistan üzerinde tam olarak bir batı hegemonyası oluşturmak istemektedir. ABD'nin batı ittifakına dayanarak Türkiye'yi kullandığı bu politika, bir bölge ülkesi olarak Türkiye'ye zarar vermektedir. ABD Rusya'nın Gürcistan hamlesine karşı yeni satranç atağını Ermenistan'da Türkiye aracılığı ile gündeme getirmesi ile iki Türk ülkesini ilk kez karşı karşıya getirmekte ve bu yüzden Türkiye'ye açıkca zarar vermektedir. Türkiye ABD'nin müttefiki olduğu gibi aynı zamanda bir bölge ülkesidir ve kesinlikle ittifak ilişkilerinin, Türkiye'nin bölgedeki konumuna ve çıkarlarına zarar vermemesi gerekmektedir. Şimdiye kadar batıcı iktidarlar aracılığı ile Türkiye kendi çıkarlarına ters düşen bir biçimde yönlendirilmiştir. Ne var ki, eski dönemden gelen bu tür zorlamalar Türkiye ve bölge barışını ciddi olarak tehdit etmekte ve Ermeniler ile Türkleri yeni bir çatışma ortamına doğru sürüklemektedir. Türkiye yeni dönemde ABD'nin çıkarları yüzünden komşuları ile çatışma ya da savaş ortamına düşmemelidir. Türkiye bu doğrultuda kendisini düşündüğü kadar, soydaşı ve kardeşi olan Azerbaycan'ı da düşünmek zorundadır. Ermenistan ile Azerbaycan karşı karşıya geldiği aşamada, Türkiye'nin yeri her zaman Azerbaycan'ın yanı olmalıdır. Bu durumda Azerbaycan'ın aleyhine olabilecek hiçbir çözüme Türkiye'nin alet olması düşünülemez. Bunu başta ABD olmak üzere bütün dünya ülkelerinin iyi bilmelerinde dünya ve bölge barışı açısından büyük yarar vardır .

Ermeni kapısının açılması konusu, ABD'nin Rusya'ya karşı Kafkasya'da bir önleyici denge kurmak arzusundan gelmektedir. Ne var ki, Ermenistan daha Rusya'dan tam olarak kopmamıştır ve Türkiye aleyhindeki talepleri ile propogandalarından da asla vazgeçmemiştir. Ermeni kapısının açılması hem ABD'ye hem de Ermenistan'a fayda sağlayacaktır ama Türkiye için zararlı olacaktır çünkü Azeri toprakları üzerinde Ermeni işgali devam etmektedir. Bu açıdan Dağlık Karabağ bölgesindeki Ermeni işgalinin sona ermesi, Azerbaycan'ı yeni bir barış için tatmin edebilmek üzere öncelikle sağlanmalıdır. Ermenistan için kapılar açılmadan Dağlık Karabağ bölgesi Azerbaycan'a iade edilmeli, bir milyonu aşkın Azeri göçmenin yeniden yurtlarına dönmeleri sağlanmalıdır. Her iki ülke için bunlar yapılırken, Türkiye'nin önceliği ise

Nahçıvan koridorunun açılmasıdır. Zengezur ve Laçın bölgelerini de kapsayan bir Nahçıvan koridoru açılması, Türkiye ile Azerbaycan'ı bütünleştireceği için Ermeni kapısının açılmasıyla ortaya çıkabilecek mahzurların giderilmesinde, iki ülke dayanışmasıyla denge sağlayabilecektir. Sovyet Emperyalizmi ile Hristiyan dayanışmasının, Ermeni bıçağını İran'a kadar uzatarak yüz yıl önce kapatmış olduğu Nahçıvan koridorunun, artık günümüzde açılması gerekmektedir. Türkiye açısından son gelişmelerin bu doğrultuda ele alınmasında yarar vardır. Önce Ermeni bıçağı kaldırılarak Nahçıvan koridoru açılacaktır, ikinci aşamada Ermeni işgaline son verilerek Dağlık Karabağ Azerbaycan'a geri verilecektir. Ancak üçüncü aşamada, Ermenistan sınır kapısının açılması düşünülebilecektir. Azerbaycan için Karabağ sorunu çözülmedikçe ve Türkiye için Nahçıvan koridoru açılmadıkça, hiçbir Ermeni kapısının açılmasını iki Türk ülkesi kabul etmeyeceklerdir. Bu nedenle, Rusya'nın güney Kafkasya'ya inmesini istemeyen batılı emperyalist güçler, Ermeni kapısının açılmasından önce, Dağlık Karabağ bölgesinin iadesi ile Nahçıvan koridorunun açılmasına öncelik vermelidirler. Aksi takdirde, hem Türkiye'yi hem de Azerbaycan'ı karşılarına almak durumunda kalacaklardır.

Türkiye ve Azerbaycan arasında jeopolitik açıdan bir doğal köprü konumunda bulunan Nahçıvan bölgesinde, bugün iki yüz bin civarında Türk dağlar arasına sıkışmış olarak yaşamağa çalışmaktadır. Ermenileri sınır kapısı üzerinden dışa açmak isteyenler, hiç Nahçıvan Azerilerinin de dışa açılma hakkından söz etmemektedirler. En az Ermeniler kadar Nahçıvan Türklerinin de dışa açılma hakkı vardır. Onların bu hakkı ancak koridorun açılmasıyla sağlanabilecek ve o zaman gerçek anlamda Nahçıvan, Azerbaycan ve Türkiye bütünleşmesinin köprüsü olabilecektir. Kafkasya'da tırmanmakta olan Rus ve ABD gerginliğine karşı, bölgede barışı sağlayacak alternatif çözüm Türkiye ve Azerbaycan bütünleşmesinden geçmektedir. Yirminci yüzyılın başlarında toplanmış olan Birinci Bakü Kurultayının bir benzeri olarak, İkinci Bakü kurultayı Azerbaycan'ın başkentinde İran, Irak, Gürcistan, Suriye, Türkiye ve Türkmenistan'ın da katılımıyla yapılırsa, Hazar bölgesi ülkeleri kendi barışlarını emperyal güçleri dışlayarak gerçekleştirebileceklerdir. O nedenle bugün için yapılması gereken öncelikli iş, Nahçıvan koridorunun açılmasıdır.

Yirminci yüzyılın ilk çeyreğinde yeni bir savaş dalgasının Orta Doğu ve Doğu Akdeniz bölgelerinden Kafkasya'ya doğru tırmanması Avrasya bölgesinin geleceği açısından yeni bir dönemi başlatmıştır. Yeni dünya düzeni oluşturma çabalarının başlamış olduğu bugünlerde dünyanın bütün jeopolitik bölgelerinin farklı bir konuma sürüklenmesi üzerine, Karabağ bölgesi ile birlikte Nahçıvan bölgesinin de, harita üzerindeki konumlarında önemli ölçülerde değişiklik gündeme gelmiştir. Birinci dünya savaşı sonrasında çizilmiş olan bölge devletlerinin sınırları bu yüzden geçerliliğini yitirmiş ve bu bölgedeki sorunların çözüme kavuşturulması açısından engel oluşturmaya başlamıştır. Bu çerçevede yeni dünya düzeni sürecinde Karabağ ve Nahçıvan sorunları acilen ele alınarak bölgedeki geçiş yollarının açılması sağlanmalıdır.

Küreselleşme sonrasında devreye giren yeni dönemin Kafkasya'daki ilk savaşı Ermenistan ve Azerbaycan arasında Dağlık Karabağ bölgesinin yönetim biçimi yüzünden ortaya çıkmıştır. Sovyetler Birliği dağılırken hiç beklenmedik biçimde Ermenistan tarihten gelen yapısı ile bir Azeri toprağı olan Karabağ bölgesini işgal etmiş ve bu bölgelere Ermeni asıllı toplulukları yerleştirerek, bugünün küçük Ermenistan'ını büyütebilmenin çabası içinde olmuştur. Bu doğrultuda Hocalı bölgesinde büyük bir katliam yapan Ermeni devleti, bölgenin Azeri kökenli toplum yapısını kendi çıkarları doğrultusunda değiştirebilmenin yollarını aramıştır. Azerbaycan

devletinin daha büyük bir yapıya sahip olması ve petrol zenginliklerini elinde bulundurması gibi sorunları Rus desteği ile aşmaya çalışan Ermenilerin, Kafkasya bölgesinin tam ortasında işgal eylemlerini bugüne kadar devam ettirebilmeleri de, arkalarındaki büyük Hristiyan devlet olarak Rusya'nın perde arkasındaki desteğini sürdürmesi ile açıklanabilmektedir. Tarihten gelen dev bir ülke olarak Rusya her zaman için güney sınırlarının güvenlik içinde olmasına dikkat etmiş ve bu yüzden Karadeniz kıyılarındaki topraklar üzerindeki hegemonyasını sürdürmeye çalışmıştır. Özellikle yirminci yüzyılın başlarında Rus ordularının ülkenin güney bölgelerinde emperyalist bir yayılmaya yönelmeleri ile Balkanlardan Kafkaslara doğru uzanan bir kıyı şeridi üzerinde, Rusların Karadeniz hegemonyası güçlendirilerek, Kafkaslar bölgesinde Türk nüfus iki ayrı devletin çatısı altında yaşamaya mahkum edilmiş ve böylece kuzeyin bu emperyalist devletin etki alanını genişletebilmesinin önü açılmıştır. İki kutuplu dünya düzeninde Sovyet sisteminin Rus yakın bölgesinde kurulması da , Rus emperyalizminin sınırlarını genişletmesine yardımcı olmuştur .

Sosyalist sistemin çöküşünden sonra çeyrek yüzyıllık bir zaman dilimi içinde Rus desteği ile Ermeni işgali devam etmiş ama Orta Doğu ve Akdeniz üzerinden gelişen savaş süreci yeniden Kafkasya bölgesine sıçratılınca, Dağlık Karabağ sorunu tekrar canlandırılarak dünya kamuoyunun önüne çıkartılmıştır. Sovyetler Birliğinin dağılma aşamasında küresel bir değişim dünya kamuoyunu etkilediği için sorun o aşamada çözüme kavuşturulamamıştır. Yirminci yüzyıl boyunca Sovyet sisteminin varlığı yüzünden Rusya'yı karşısına almaktan çekinen batılı devletler yirmi birinci yüzyılda dünya yeniden kurulurken, bu kez Rus emperyalizmine karşı daha dik durarak ve bölgedeki savaşın sona erdirilmesi için devreye girerek, Rusların eskisi gibi Ermenileri himaye etmelerini önlemeye çalışmışlardır. ABD başkanlık seçimleri öncesinde Ermenilerin çeyrek asır işgal altında tuttukları Karabağ bölgesini genişletmek üzere sınırdaki köylere silahlı saldırılar yapması üzerine, Azeri devleti kendini korumak üzere askeri birliklerini devreye sokarak Ermenilerin haksız saldırı ve işgal eylemlerinin önünü kesmek istemiş ve bu yüzden de Karabağ savaşında yeni bir çatışma dönemi daha gündeme gelmiştir. Bu aşamada ABD kendi başkanlık seçimlerini etkileyecek kadar bir siyasal yansımayı, bu savaş üzerinden umut etmiş ama olaylar eskisinden çok farklı bir çizgide gelişerek, Amerikan beklentilerinin boşa çıkmasına yol açmıştır .

Soğuk savaş sonrasında gelişen olaylar tepkisel olarak farklı çizgilerde ilerleyince, batı emperyalizmi içinde yer alan ülkeler daha bağımsız hareket ederek, ABD ile Rusya arasında bir denge arayışı içine girmişler bu nedenle de Rusya eskisi gibi katı bir emperyalist devlet olarak hareket etmeyerek, daha anlayışlı ve yumuşak bir tavır ile ikinci Karabağ savaşının kısa zaman dilimi içinde sona erdirilmesini sağlamıştır. Yüzyıl önce Kafkasya'nın geleceği için Osmanlı devleti ile savaşan Rusya bu kez yüz yıllık bir dönemin geçmesinden sonra daha tecrübeli bir yol izleyerek, Türkiye ile yakınlık içinde meselenin çözüme yönelmesinde etkili olmuştur.

Bölgenin iki büyük devleti olarak Türkiye ve Rusya zaman zaman bir araya gelerek, hem çatışmaları önlemeye hem de bölge için kalıcı bir çözüm paketi oluşturmaya çalışmışlardır. Bu doğrultuda bölgede olayları ve gelişmeleri izlemek üzere bir ortak merkez oluşturulmasına ve iki tarafın burada zaman zaman bir araya gelerek, Kafkasya bölgesinde yeni savaş senaryolarının öne çıkmasını önlemek için işbirliği yapmalarına karar vermişlerdir. İki büyük ülkenin bu konuda anlaşmaya varmalarının arkasında Orta Doğu ve Doğu Akdeniz bölgelerinde yaşanmış olan siyasal sorunların ve sıcak çatışmaların önlenmesi doğrultusunda, başlatmış

oldukları işbirliğinin çok önemli ölçüde olumlu yansımaları olmuştur. Hem Türkiye hem de Rusya merkezi coğrafyada savaşların önlenmesi için Türkiye ve Rusya işbirliğinin kaçınılmaz bir biçimde ön koşul olduğunu anlamaları ile, son dönem Karabağ savaşı kısa sürmüştür. Bugünün dünyasında Orta Doğu ve Doğu Akdeniz bölgelerinde işbirliği yapan iki büyük devletin merkezi alan barışı için Kafkasya bölgesinde de doğal olarak ortak hareket etmeleri kaçınılmaz olmuştur .

Bugünün koşullarında dünya haritasına bakıldığı zaman en karışık bölge olarak Kafkasya'nın öne çıktığı görülmektedir. Dünyanın jeopolitik yapılanması açısından Kafkasya ele alındığında Asya ve Avrupa kıtalarının birleşme noktası olarak görünmektedir. Bu doğrultuda her iki kıtadaki gelişmelerin doğrudan etkilediği bölgelerin başında Kafkasya gelmektedir. Rusya ve Türkiye hem Avrupa hem de Asya devletleri olarak iki kıtanın kesişme noktasındaki bu bölgenin geleceği ile kendi ulusal çıkarları açısından yakından ilgilenmek durumundadırlar. Kafkasya'nın coğrafi konumu kadar tarihten gelen konumu da üzerinde durulması gereken önemli bir faktör olarak bugünün koşullarında yeniden değerlendirilecek gibi görünmektedir. Milattan sonra üçüncü ve onuncu yüzyıllar arasında Hazar gölünün kıyılarında kurulmuş olan Hazar devleti bir büyük imparatorluğa yönelirken, Asya ve Avrupa toprakları üzerinde yayılmış ve Hazar kıyısındaki kentleri de başkent olarak imparatorluğun merkezi yapmıştır. Hazar bölgesi tarihte merkezi bir alan olarak Sovyet sonrası dönemde yeniden öne çıkarken, Hazar'ın yedi yüzyıllık bir uygarlığın merkezi olarak dünya tarihinde önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir.

Onuncu yüzyıl sonrasında yaşanan siyasal gelişmelerin biçimlendirdiği Hazar bölgesinin yeniden önem kazanarak geleceğin biçimlenmesinde merkezi bir konuma sahip olacağı şimdiden görülmektedir. Bu noktada, bir dünya imparatorluğu kurmak üzere yola çıkmış olan Hitler'in, neden Avrupa egemenliğine soyunmuş olan Napolyon gibi Rusya'ya karşı Moskova'ya gitmediğini ve bunun yerine neden Hazar bölgesinin kuzeydeki merkezi olan Stalingrad kentine giderek, Hazar bölgesini ele geçirmeye çalıştığını, bugünün kuşaklarının gelecek açısından çok iyi düşünmeleri gerektiği ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle Kafkasya'ya giden yolların açılması aynı zamanda Hazar bölgesinin yeniden dünyaya açılmasını gerçekleştirecektir.

Bugünkü Kafkasya haritasına bakıldığında fazlasıyla parçalanmışlık içinde karışık bir yapıya sahip olduğu göze çarpmaktadır. Bölgedeki Türk ve Müslüman bir nüfus çoğunluğuna karşılık, Kafkasya'nın tam ortasına Gürcistan ve Ermenistan gibi iki Hristiyan devletin oturtulmasının batı ülkelerinin emperyalist müdahaleleri sayesinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Türkiye Akdeniz'e ve Avrupa'ya doğru kurulurken, diğer Türk devleti olarak Azerbaycan da hem Asya kıtasına hem de Hazar denizine dönük olarak kurulmuştur. Böylece Kafkasya haritasında iki Türk devleti ayrı ayrı kurulurken bunların birleşmesini önlemek üzere çeşitli senaryolar öne çıkarılmıştır. Sırf bu amaçla Azerilerin çoğunlukta bulunduğu bölgelere, Ermeni ve Gürcü asıllı nüfuslar getirilerek doğu ve batı Kafkas Türk devletlerinin birleşmesine set çekilmiştir. Bu doğrultuda Ermenistan sınırları İran'a kadar uzatılarak, Nahcivan ve Karabağ parçalanmış ve Nahcivan koridoru hem Azerbaycan'dan kopartılmış hem de Türkiye sınırlarında ayrı bir özerk bölge olarak kalması sağlanmıştır . Sovyet döneminde Karabağ'ın Azerbaycan sınırları içinde yer almasına karşı çıkılmamış ama Sovyetler Birliğinin dağıldığı gün Ermeni ordusu Rus desteği ile Karabağ'a girerek, iki Türk devletinin yakınlaşarak birleşmesine giden yolu kesmeye çalışmıştır. Bu problem son Karabağ savaşı sırasında yeniden canlandırılmak istenmiş ama Rusya ve Türkiye işbirliği ile bir haksızlık önlenerek Karabağ yeniden Azerbaycan'a

devredilmiştir. Ne var ki, sorun Karabağ'ın el değiştirmesiyle tam bir çözüme kavuşmamış, Nahcivan koridoru meselesi yeniden bütün yönleri ile bugünün gündeminde yeniden öne çıkmıştır.

Kafkasya bölgesindeki devletlerinde önümüzdeki dönemde ABD eski dışişleri bakanının söylediği gibi sınırları değişecek 22 ülke arasında yer alması da önümüzdeki yıllarda Kafkasya'nın konumunu değiştirebilecektir. Bugünkü devletlerin içinde yer alacağı bir Kafkasya Birliğinin kurulup kurulamayacağı da sınırlar yeniden belirlenirken gündeme getirilebilecektir. Hazar bölgesinin yeni dünya düzeninde Hitler'in ortaya koyduğu gibi dünyanın merkezi olup olmayacağı , bölge devletlerinin tutumuna bağlı olacak ve bu aşamada Türkiye ile Rusya arasında sürdürülecek işbirliği yada diyalog farklı yaklaşımların önlenmesini sağlayarak, akıl ve sağduyu çizgisinde bir yeni yapılanmanın bölgede esas olmasına yardımcı olacaktır . Bunun için de ilk atılacak adım Nahcivan koridorunun açılması olacaktır. Yüz yıl önce harita üzerinde yapılmış olan hatanın düzeltilmesiyle, Nahcivan'ın Türkiye ve Azerbaycan ile sınır komşusu olması sağlanacak ve Nahcivan bu hali ile öncelikle Türkiye ile Azerbaycan arasında köprü konumuna gelecektir. Nahcivan köprü konumu ile Türkiye üzerinden Avrupa'ya, Azerbaycan üzerinden de Asya'ya bağlanacaktır. Böylece Nahcivan koridorunun açılmasıyla birlikte Hazar bölgesi ve Kafkasya ülkeleri yeni ipek yolu üzerinden doğu-batı trafiğinin tam ortalarında yeniden Hazar'ın merkezi konuma gelmesini sağlayabilecektir. Rusya ve Türkiye'nin bu çizgide ortak hareket etmesi de aynı zamanda İngiltere ve Çin arasında yeni oluşturulan yeni ipek yolu güzergahında Hazar bölgesini tekrar öne çıkaracaktır. Hazar'ın karşı kıyısında yer alan İran ve Türkmenistan devletlerinin de için de yer alacağı Kafkasya platformu Orta Doğu ve Doğu Akdeniz bölgelerindeki sıcak çatışmaların Kafkasya bölgesine taşınmasına izin vermeyecektir . Bu doğrultuda günümüzde Kafkasya için ilk atılacak adım olarak Nahcivan koridorunun ipek yolu ile birlikte geçişe açılması, dünya barışı açısından son derece acildir.

Öğrencinin kopya yöntemi Profesörü Şaşırttı.

<https://tr.sputniknews.com/turkiye/202012141043396002-ogrencinin-kopya-yontemi-profesoru-sasirtti-james-bond-filmi-gibi/>

Yeni tip koronavirüs (Kovid-19) salgını hayatın tüm alanlarında köklü değişimlere neden oldu. Özellikle eğitim altyapısı, evrim geçirdi. Ders anlatımları, sınavlar, ödev sistemi köklü biçimde değişti.

Tabii eğitimde sadece eğitimcilerin değil öğrencilerin de kullandığı sistemler değişti. Hatta bu değişim, kopya çekme yöntemlerini de dijital dünyaya uygun hale getirdi. Bu değişimin en somut örneği, Akdeniz Üniversitesi (AÜ) Tıp Fakültesi'nde yaşandı.

Kameralar önünde uzaktan sınav olan bir öğrencinin kullandığı kopya çekme yöntemi, rektörlük yönetimini bile şaşkına çevirdi. Yöntemi '**James Bond**' filmlerine benzeten Akdeniz Üniversitesi Rektör Yardımcısı, Kulak Burun Boğaz Hastalıkları Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Murat Turhan, yaşanan deneyimi anlattı.

Pandemi süreci ile birlikte tüm sınav ve ders anlatımlarının özel yazılımlarla uzaktan yapıldığını kaydeden Prof. Dr. Turhan, "*Şu anda üniversitemizde ders anlatımlarından sınav sistemine*

kadar her şeyi uzaktan gerçekleştiriyoruz. Bu konuda Türkiye'deki birçok üniversiteye örnek olacak özel yazılımları bizzat ürettik. Hatta bu yazılımları başka üniversitelerle paylaşıyoruz. Tabi bu süreç yeni deneyimleri beraberinde getiriyor" dedi.

Tıp Fakültesi'nde öğrenim gören bir öğrencinin kopya çekme yöntemi ve bu yöntemin nasıl tespit edildiğini Prof. Dr. Turhan, şöyle anlattı:

"Online sınavlarımızda öğrenci kamera karşısına geçip masasını, masasındaki tüm araç ve gereci sınav gözetmeni hocamıza gösteriyor. Ve sınav bilgisayar başında online olarak yapılıyor.

Yeni kopya yöntemini uygulayan öğrencimiz de aynı şekilde kamerasını açıp sınava başladı. 120 soruluk sınav boyunca hiçbir olağanüstü durum yaşamadık. Öğrenci sadece bilgisayarının faresini kullanarak işaretlemeler yaptı ve sınavını bitirdi. Ben de sınavın sorunsuz geçtiğini raporladım.

Ancak sınav bitip sisteme işleme aşamasında sınava giren öğrencinin bilgisayarına 4 farklı IP adresinden ulaşım olduğunu fark ettik. Yani 120 soruluk dijital sınavda 480 kayıt vardı. Sonra anladık ki öğrencinin bilgisayarına arkadaşları uzaktan bağlantı yapmış. Yani sınav bir tane ama soruları çözen 4 kişi. Öğrenci kamera karşısında fare oynatıp sınavı tamamlamış. **Tıpkı James Bond filmi gibi.**

Tespit sonrası sınav iptal edildi. Öğrenci uyarıldı. Senatoda bu tür durumlar karşısında nasıl bir yol izleneceğine dair kararlar aldık. Bu kararları da tüm öğrencilerimizle detaylı olarak paylaştık. Şu ana kadar yeni bir girişimle karşılaşmadık. Zaten mevcut sistemin bunu tespit ettiğini öğrenen öğrencilerimizin bir daha bu yöntemi deneyeceğini sanmıyorum."

Avrupa Uzay Ajansı (ESA), Ay'da yaşayacak ilk astronotların evlerinin nasıl görüneceğini ortaya koyan fotoğraflar paylaştı.

<https://tr.sputniknews.com/bilim/202012141043397758-avrupa-uzay-ajansi-paylasti-10-yil-icinde-insa-edilecek-ay-koyu/>

Milyonlarca insanın **Ay'da yaşam** merakına ilişkin her gün *yeni gelişmeler* yaşanıyor. Avrupa Uzay Ajansı, Ay'da yaşayacak ilk astronotların evlerinin nasıl görünebileceğini ortaya koyan görselleri paylaştı.

Amerikan Havacılık ve Uzay Dairesi de (NASA), insanlı Ay yolculuğu projesi Artemis için görevlendirilecek 18 kişilik ekibin kimliklerini duyurmasının ardından Ay'da kalacak olan ilk astronotların nerede barınacağına ilişkin detaylar yer aldı.

NASA, 2024'e kadar Ay'a bir kadın ve bir erkek göndereceğini taahhüt ederken 9 Aralık'ta Artemis adlı uzay görevine uygun gördüğü 18 astronotun adını açıklamıştı. Söz konusu görevin bir kısmı, dünyanın uydusunda sürdürülebilir bir koloni inşa etmeyi içeriyor.

İngiltere'de görülen Kovid-19 türü dünyada paniğe yol açtı

İngiltere'de Kovid-19'un daha hızlı yayılan bir türünün ortaya çıkması paniğe yol açarken, aralarında Türkiye'nin de olduğu çok sayıda ülke İngiltere'ye seyahat yasağı getirme kararı aldı

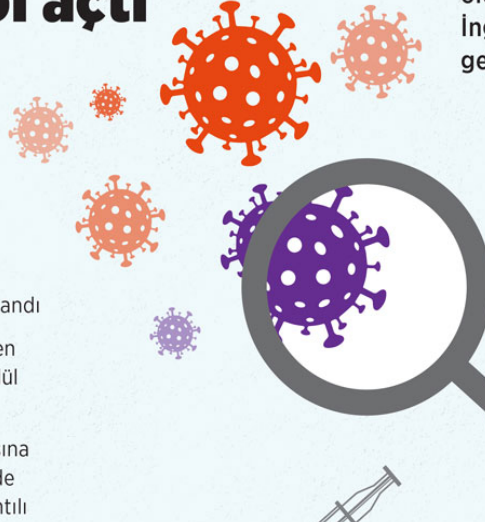
YENİ KOVID-19 TÜRÜ

Yeni türe ilişkin detaylı ilk çalışma 11 Aralık'ta tamamlandı

"VUI-202012/01" adı verilen türün ilk örneği, esasen Eylül ayında görüldü

Bulaşma oranı, kasım ortasına kadar çok düşük seviyelerde kaldı ancak bu türle bağlantılı vakalardaki artış, ilk olarak kasım sonunda ulusal kısıtlamalara rağmen Kent'teki enfeksiyon oranlarının neden düşmediğinin araştırılmasıyla ortaya çıktı

Türün daha sonra, hızla Londra ve Essex'e yayıldığı belirlendi

MUTASYON BAŞAK PROTEİNİNDE GÖRÜLDÜ

Mutasyon, virüsün hücrelerin içine girmesine yol açan başak proteininde görüldü

Yeni türün %70 daha hızlı yayıldığı açıklandı

İngiltere'nin güneydoğusundaki **yeni vakaların %43'ünün**, doğusunda **%59'unun**, **Londra'da %62'sinin yeni türden** kaynaklandığı belirlendi

AŞIYA OLASI ETKİLERİ ARAŞTIRILYOR

Virüsün daha öldürücü olabileceğine ve aşıların etkinliğini azaltabileceğine dair veri bulunmamakla birlikte araştırmalar sürüyor

GIDA TEDARİKİ AKSAYACAK

Fransa'nın **mal sevkiyatına da yasak getirmesinin** gıda tedarikinde aksamaya yol açmasından endişe ediliyor

AB ACİL TOPLANIYOR

AB yetkilileri ve İngiltere acil durum kabinesi, **ayrı ayrı kriz toplantıları** yaparak alınacak kararları görüşecek

İNGİLTERE'YE SEYAHAT YASAĞI GETİRME KARARI ALAN ÜLKELER

TÜRKİYE, FRANSA, ALMANYA, İTALYA, BELÇİKA, BULGARİSTAN, AVUSTURYA, FİNLANDİYA, HOLLANDA, KUVEYT, SUUDİ ARABİSTAN, DANİMARKA, POLONYA, ROMANYA, LİTVANYA, LETONYA, ESTONYA, BULGARİSTAN, ÇEKYA, KANADA, İSRAİL, FAS, EL SALVADOR

21.12.2020

ANADOLU AJANSI
İCC

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/21361>

e-ticaret 2020'yi rekorlarla geride bırakıyor

Elektronik Ticaret İşletmecileri Derneği
(ETİD) Yönetim Kurulu Başkanı Emre
Ekmekçi, pandeminin etkisiyle
e-ticaretin bu yıl rekor bir büyüme
gerçekleştirdiğini ifade etti

e-ticaret sektörünün **2020'yi %65 büyümeyle kapatması** bekleniyor

E-TİCARET SEKTÖRÜ HACMİ (LİRA)

* BEKLENTİ

TÜKETİCİLERE GÜVENLİ ALIŞVERİŞ KONUSUNDA TAVSİYELER

Alışveriş yaparken mutlaka mesafeli satış sözleşmesi sunulduğuna dikkat edin

Ödeme ekranında http:// yerine https:// yazdığına dikkat edin

Alışverişleri daima 3D ödeme ile yapın

Satıcıdan mutlaka fatura talep edin

e-ticaret sitelerini iyice araştırın

Web sitesinin SSL sertifikası olup olmadığına dikkat edin

Kullanıcı yorumlarını ve şikayetlerini okumak da faydalı olabilir

Mart ayından bu yana geçen yıla göre 5 kat büyüme gösteren **süpermarket kategorisi en büyük artışla** liderliği aldı

e-ticarette kullanılan **banka ve kredi kartı sayısı** pandeminin ilk 3 ayında (mart, nisan, mayıs) **8 milyon arttı**

Süpermarkette e-ticaret hacmi 2020 beklentisi **30 milyar lira**

İsrail'in yurt dışı suikastlerinin arkasındaki el: "MOSSAD"

İsrail'in dış istihbarat servisi Mossad, 1970'lerden itibaren önde gelen Filistinlilere ve İsrail karşıtlarına farklı ülkelerde suikastler düzenledi

27 KASIM 2020

MUHSİN FAHRİZADE

İran'ın nükleer programının kilit isimlerinden Muhsin Fahrizade'nin suikastinden Mossad ve Halkın Mücahitleri Örgütü sorumlu tutuldu

14 OCAK 2018

MUHAMMED HAMDAN

Lübnan'ın güneyindeki Sayda kentinde Hamas mensubu Muhammed Hamdan'a bombalı araç ile suikast girişiminde bulunuldu

21 EYLÜL 2018

FADİ EL-BATŞ

Filistinli bilim adamı Fadi el-Batş, Malezya'nın başkenti Kuala Lumpur'da iki kişi tarafından düzenlenen suikaste kurban gitti

15 ARALIK 2016

MUHAMMED ZEVARİ

Tunuslu uçak mühendisi Muhammed Zevvari Tunus'un Safaks kentindeki, evinin önünde yabancı olduğu ileri sürülen silahlı kişiler tarafından öldürüldü

"Ebabel" adlı insansız hava aracının projesini hayata geçiren mühendislerden biri olduğu belirtildi

26 ŞUBAT 2016

ÖMER NAYİF

Filistin Halk Kurtuluş Cephesi'nden (FHKC) Ömer Nayif, Filistin'in Bulgaristan Büyükelçiliği'nde öldürüldü. FHKC, Nayif'in öldürülmesinden İsrail'i sorumlu tuttu

2010-2012

DARYUŞ RIZAYİNEJAD, MECİD ŞEHRİYARİ, MESUD ALİ MUHAMMEDİ, MUSTAFA AHMEDİ RUŞEN

İran'ın başkenti Tahran'da 2010-2012 yılları arasında dört bilim adamı Daryuş Rızayinejad, Mecid Şehriyari, Mesud Ali Muhammedî, Mustafa Ahmedî Ruşen suikaste uğradı

Coğunda amaçlarına ulaşan Mossad ajanları, 1997'de Halid Mesal'e yönelik eylemlerinde örgütün en başarısız suikastine imza atmışlardı

İsrail, Filistinli ve Arap liderlere yönelik suikastlerin çoğunun sorumluluğunu açıkça üstlenmiyor. Öte yandan Tahran, İsrail'i İranlı bilim adamlarının suikastlerine karışmakla suçluyor

İsrail bu suikastleri üstlenmedi ancak İranlı yetkililer Mossad'ı sorumlu tuttu ve bu suikastleri gerçekleştirmek için İsrail ile işbirliği yapmakla suçlanan birçok kişiyi gözaltına aldı

19 OCAK 2010

MAHMUD MEBHUH

İzzeddin el-Kassam Tugaylarının önemli komutanlarından Mahmud Mebhuh Dubai'de kaldığı bir otel odasında, Mossad'ın suikast planlarına benzeyen bir yöntemle, önce elektrik akımına kapılmış sonra da boğularak ölmüş bir şekilde bulundu

26 EYLÜL 2004

İZZEDDİN EŞ-ŞEYH HALİL

Hamas'ın önemli isimlerinden olan İzzeddin eş-Şeyh Halil, Suriye'nin başkenti Sam'da arabasına konulan bombanın patlaması sonucu hayatını kaybetti

26 EKİM 1995

FETHİ ŞİKAKİ

İslami Cihad Hareketi'nin kurucusu Fethi Şikaki Libya'ya düzenlediği "gizli" ziyaretinden dönüşünden sonraki durağı olan Malta'da suikaste maruz kaldı

8 HAZİRAN 1992

ATIF BESİSÜ

Fetih Hareketi mensubu ve FKÖ'ye bağlı emniyet birimi sorumlusu Atif Besisu, Fransa'nın başkenti Paris'te öldürüldü

16 NİSAN 1980

HALİL EL VEZİR

Fetih Hareketi'nin ikinci adamı olan Halil El Vezir, tarihinde Tunus'un başkenti Tunus'ta evinde vurularak öldürüldü

8 HAZİRAN 1972

GASSAN KENFANI

Filistinli meşhur edebiyatçı ve Filistin Halk Kurtuluş Cephesi'nin (FHKC) liderlerinden Gassan Kenfani, Lübnan'ın başkenti Beyrut'ta arabasına yerleştirilen patlayıcı maddenin infilak ettirilmesi sonucu hayatını kaybetti

8 ARALIK 1972

MAHMUD HEMŞERİ

FKÖ Fransa Temsilcisi Mahmud Hemşeri, Fransa'da bombalı saldırıda öldü

24 OCAK 1973

HÜSEYİN EL-BEŞİR

Fetih Hareketi'nin Kıbrıs Temsilcisi olan Hüseyin El Beşir, kaldığı Lefkoşa Otelindeki odasına yerleştirilen bombanın patlaması sonucu yaşamını yitirdi

10 NİSAN 1973

MUHAMMED NECCAR, KEMAL ADVAN VE KEMAL NASİR

Mossad'a bağlı bir birim tarafından Beyrut'ta gerçekleştirilen operasyonda, Fetih Hareketi ve FKÖ komutanlarından Muhammed Neccar, Fetih Merkezi Komite Üyesi Kemal Advan ve FKÖ Sözcüsü Kemal Nasir öldürüldü

22 OCAK 1979

HASAN ALİ SELAMET

Fetih Hareketi'nin önemli isimlerinden Hasan Ali Selamet ise Beyrut'ta arabasına konulan bombanın patlatılması sonucu hayatını kaybetti

Dünya genelinde göçmen nüfusu 50 yılda 3 kattan fazla artış gösterdi

18 Aralık
ULUSLARARASI
GÖÇMENLER
GÜNÜ

Dünya genelinde iş, aile ve eğitimin yanı sıra çatışma, zulüm ve doğal afet gibi çeşitli sebeplerle doğdukları ülkeden başka bir ülkeye göç edenlerin sayısı 50 yılda 3 kattan fazla arttı

DÜNYA GENELİNDEKİ GÖÇMEN SAYISI

DÜNYA GENELİNDEKİ GÖÇMEN NÜFUSUN

%52'si erkek
%48'i kadın

EN ÇOK GÖÇ VEREN ÜLKELER (Milyon kişi)

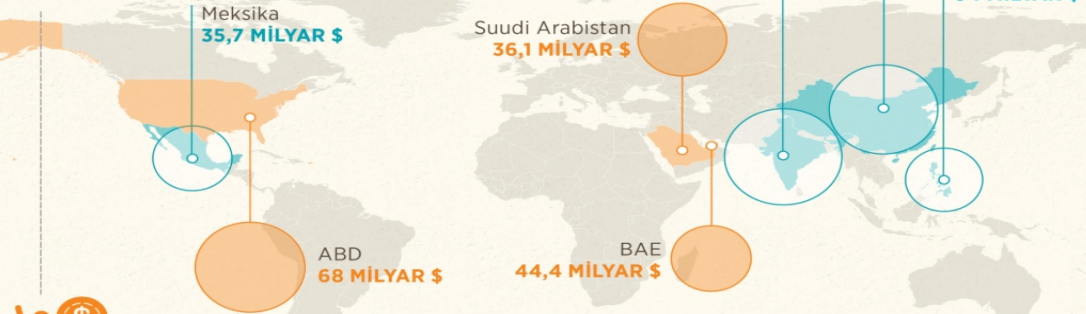
GÖÇMENLERİN DÜNYA NÜFUSUNA ORANI

GÖÇMENLERİN KENDİ ÜLKELERİNE GÖNDERDİĞİ MİKTAR (2019) 689 MİLYAR DOLAR

Göçmenlerden 166 milyonu Avrupa (82 milyon) ve Asya'da (84 milyon) yaşıyor

GÖÇMEN NÜFUSTAN EN ÇOK GELİR ELDE EDEN ÜLKELER (2019)

GÖÇMENLERİN KENDİ ÜLKELERİNE EN ÇOK PARA TRANSFER ETTİĞİ ÜLKELER

18.12.2020 Kaynak: Uluslararası Göç Örgütü (IOM)

Milli ve yerli hava savunma füze sistemi "HİSAR-A+" envantere girmeye hazır

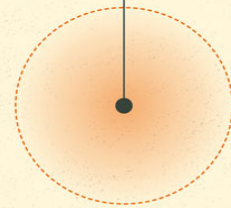
Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın son kabul testinin yapıldığını açıkladığı "HİSAR-A+", envantere girmeye hazır hale geldi

İLK MİLLİ VE YERLİ HAVA SAVUNMA FÜZE SİSTEMİ

HİSAR-A+

Önleme menzili
15 kilometre

Önleme irtifası
8 kilometre

Dikey Atış
Kabiliyeti ile
360° Etkinlik
Alanı

- İtki Vektör Kontrol Sistemi
- Çoklu Platform Entegrasyon Arayüzü

6 hedefe aynı anda
angajman ve ateşleme
yeteneği

Çift Kademeli
Motor

Hızlı
Konuşlanma

Kısa Reaksiyon
Süresi

Hızlı Mevzi Değişirme
Kabiliyetleri

HARP BAŞLIĞI

Yüksek İnfilaklı Parçacık Etkinlikli

MOTOR

Çift Kademeli Katı Yakıtlı
Roket Motoru

HEDEF TİPLERİ

- Sabit kanatlı uçak
- Döner kanatlı uçak
- Seyir füzeleri
- İnsansız hava araçları
- Havadan karaya atılan füzeler
- Sabit Birliklerin ve Hareketli / Zırhlı Birliklerin Korunması

HİSAR FÜZESİ

17.12.2020

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/21323>

TCMB Başkanı Ağbal: Enflasyonu düşürmekte kararlıyız

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Başkanı Naci Ağbal, "2021 Yılında Para ve Kur Politikası" tanıtım toplantısında konuştu

NACİ AĞBAL

Türkiye Cumhuriyet
Merkez Bankası Başkanı

"Fiyat istikrarı, sürdürülebilir büyüme, istihdam ve toplumsal refahın ön koşuludur"

"Fiyat istikrarını sağlamak hepimizin ortak amacı olmalıdır. TCMB olarak biz bu amaca yürekten inanıyoruz ve enflasyonu düşürmekte kararlıyız"

"Hedeflerimize ulaşmak için şartların gerekli kılması halinde politika duruşumuzu daha da sıkılaştıracamız"

"TCMB kurların düzeyini ya da yönünü belirleme amaçlı döviz alım ya da satım işlemi yapmayacaktır"

"Para politikası 2021 yılında sade ve anlaşılır bir çerçevede oluşturulacak ve uygulanacaktır"

"Dalgalı kur rejimi devam edecek, kurlar serbest piyasa koşullarında arz ve talep dengesine göre oluşacaktır. TCMB'nin nominal ya da reel bir kur hedefi bulunmamaktadır"

"Enflasyonun ekonomimizi ve ülkemizi etkilediği maliyetler konusunda farkındalığın artırılması ve enflasyon hedeflerinin bütün paydaşlarca sahiplenilmesini önemli görüyoruz"

"2021 yıl sonu yüzde 9,4 enflasyon hedefi bizim için elde edilmesi gereken ara hedef niteliğini taşıyor"

"Hükümetle birlikte belirlenen yüzde 5 enflasyon hedefine bağlıyız"

"2023 yılı itibarıyla bütün merkez bankası araçlarını kararlı bir şekilde kullanarak güçlü bir politika koordinasyonu içinde bu hedefi yakalamak için olağanüstü bir çaba sarf edeceğiz"

"Önümüzdeki dönemde TCMB, sistemin fonlama ihtiyacını swap kanalı dahil karşılamaya devam edecektir"

"TCMB olarak fiyat istikrarı hedefini sağlama hususunda gösterdiğimiz kararlı tutum ve güçlü politika duruşu neticesinde de özellikle risk primlerinin aşağı gelmesini, fiyat istikrarı ve enflasyonun düşüşünü gören vatandaşlarımızın ters para ikamesini, ters dolarizasyonu başlatmalarını öngörüyoruz"

"Ters para ikamesi, ters dolarizasyon bir miktar zaman alsa da bunun oluşmasında esas görev bize düşüyor. Biz doğru işler yaptıkça yurt dışındaki yerleşikler bile TL varlıklara doğru tasarruflarını kaydıracaktır"

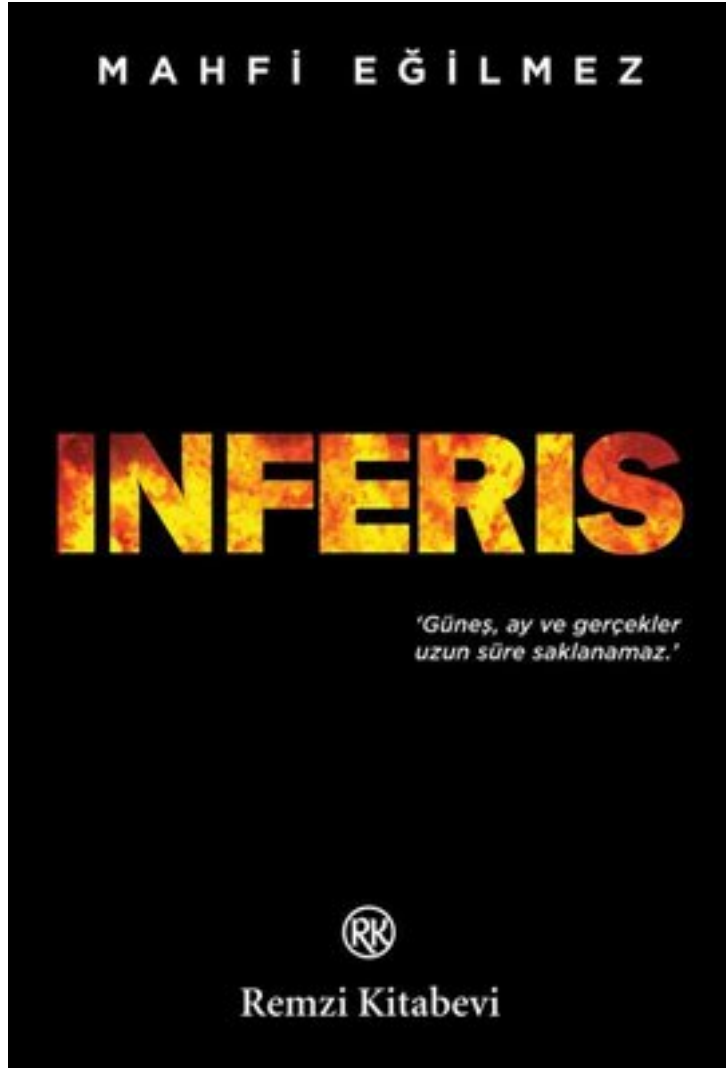
"Önümüzdeki dönemde yerli ve yabancı yatırımcıların döviz arz ve talep gelişmeleri içerisinde TL varlıklarının daha ön plana çıkacağı bir çerçeveyi gördüğümüzü söylemek isterim"

16.12.2020

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/21301>

Kitap tavsiyesi

'Güneş, ay ve gerçekler uzun süre saklanamaz.'

Mahfi Eğilmez bu romanında kamu ihalelerindeki yolsuzlukları araştıran bir maliye müfettişini, o yolsuzluklarla bağlantılı görünen cinayeti aydınlatmaya çalışan polis komiserini, aynı konuyu farklı açıdan soruşturan savcıyı ve olayların peşinden koşan bir gazeteciyi nefes nefese bir takip içinde buluşturuyor.